

توضیح المسائل

پانچھائی بیستہائی ہزار رسالہ

از همین نویسنده :

ایران در چهار راه سرنوشت

در پیکار اهریمن

جنایت و مکافات (در ۴ جلد)

نامه های سرگشاده

چاپ سوم (در قطع جیبی)

اردیبهشت ۱۳۷۱

توضیح المسائل

پانچھائی بیسٹھائی ہزار سالہ

پروپھیٹ مشند درمبانی تائخی و فکری مذہبی

مکتب ہزار و صد سالہ و کا نڈاران دین

از کلینت تائخی

بر مبنای دہ ہزار حدیث و حکم فقہی

نقل از معتبر ترین کتابہای حدیث و فقہ این مکتب

از اصول کافی و توضیح المسائل

توضیح لازم :

چون ممکن است تصور شود که عنوان "توضیح المسائل" غاصبانه از رساله‌ای به‌عین نام تألیف آیه‌الله موسوی خمینی اقتباس شده است ، یادآوری میشود که این عنوان از زمان صفویه بعد عنوان رایجی برای کتابها و رسالات متعدد مربوط به توضیح و تشریح مسائل شرعی بوده که آخرین آنها " توضیح المسائل " آیه‌الله سید محسن بن مهدی طباطبائی حکیم (چاپ تهران ، ۱۳۴۱ قمری) و " توضیح المسائل " آیه‌الله حاج آقا حسین بن علی بروجردی (چاپ تهران ۱۳۳۷ شمسی) و " توضیح المسائل مطابق فتاوی آیه‌الله بروجردی " گردآوری علی‌اصغر کرباسچیان (چاپ تهران ۱۳۳۸ شمسی) است .

اهداء کتاب

به خاطر بزرگان فرهنگ اسلامی ایران ، که در طول قرون رنجهای بی شمار را از جانب دکانداران دین بجان خریدند و بخلاف بسیاری از صاحبان زور و زر در آستان مکتب ریا سر فرود نیاوردند. به حلاج ها و عین القضات ها و سهروردی ها و کسروی ها که به فتوای دین فروشان نامردانه بقتل رسیدند، به فردوسی ها که اجازه دفن در گورستان مسلمین نیافتند، به خیام ها و حافظ ها که آرامگاههایشان ویران شد ، به ابوعلی سینا ها و رازی ها که تکفیر و تبعید شدند، به مولوی ها و عراقی ها که دیوانهایشان بفتوای شرع نجس اعلام شد ، و به سایر آزادگانی که بنام مهدورالدم و مرتد و زندیق به چوبه دار سپرده شدند یا به شکنجه و زندان و شلاق و آوارگی گرفتار آمدند .

www.KetabFarsi.com

از سخنان حضرت محمد :

خداوند فرمود : وای بر آن کسان که دین را دام دنیا کنند .

(روایت ثقة الاسلام کلینی ،
در اصول کافی)

روزی برای امت من میرسد که در آن از اسلام بجزاسمی نمیماند . مردم به نام مسلمانند ، ولی در عمل دورترین کسان از اسلامند . مساجدشان آبادند ولی پیشنها نشان خراب . فقهای آن زمان بدترین فقیهان در زیرگنبد آسمانند ؛ فقهائی هستند که فتنه از خودشان برمیخیزد و به خودشان بازمیگردد .

(روایت شیخ صدوق ، ابن
بابویه در ثواب الاعمال)

و از علائم آخر الزمان است که فقیهان واقعی کم شوند و فقیهان گمراه کننده بسیار . احکام شریعت را برای غرض دنیا بکار گیرند ، و احکام دین را بر مبنای خواهش نفس و مصلحت زمان استنباط کنند . خلیق ریختن خون یکدیگر را سهل شمارند و شرارت و درندگی همه جا را فراگیرد .

(روایت علامه مجلسی
در بحار الانوار)

www.KetabFarsi.com

... و چون اهریمن چیره گردد، صدگونه،
هزارگونه، ده هزارگونه دیوان، ازتخم
خشم و کین، بر ایرانشهر فرمان رانند. همه
چیز را بسوزانند و نابود کنند. آزادگی،
و مردانگی، و بزرگ منشی، و بهکشی، و راستی،
و خوشی، و آسایش، و شادی، و همه کارهای
اهورائی را به تباهی گشانند، و آنگاه با
درندگی و ستمگری فرمانروائی کنند.
(اوستا، بهمن یشت)

خداوند این کشور را از خشکالی، از
دشمن و از دروغ نگاه دارد.

(از سنگنوشته داریوش در تخت جمشید)

www.KetabFarsi.com

این حیلت بازان ، فقهایند شما را ؟
ابلیس فقیه است ، گراینها فقهایند !
گراحمد مرسل پدر امت خویش است ،
این بی پدران پس همه اولاد زناینند !
(ناصرخسرو)

دیواگر صومعه داری کند اندر ملکوت ،
باز دیواست و همان طینت ماضی دارد !
ناکس است آنکه به در آعه و دستار کسی است ،
دزد دزد است ، و گرجا مسه قاضی دارد !
(سعدی)

دین نیست اینکه بینی در دست این گروه ،
کاین مفسده است و این دنیا ن مفسدتگرند !
وین رسم پاک نیست که دارند این کسان ،
این بدعت است و این سفها بدعت آورند !
(ملک الشعراء بهار)

www.KetabFarsi.com

فہرست

صفحہ

۲۹

سر آغاز

بخش اول: نگاہی بہ تاریخ تشیع در
ایران: تشیع دین و تشیع دکانداران دین

- تشیع دینداران : از آغاز قرن اول تا پایان
۱۰۵ قرن سوم .
تشیع حدیث سازان : از قرن چهارم تا قرن دہم .
۱۱۸ تشیع دکانداران دین : از صفویہ تا پایان قرن
چہار دہم .
۱۶۵ تشیع در ایران امروز : عصر پلائی دکانداران دین .
۱۸۴

بخش دوم : مبانی فکری و مذہبی
مکتب دکانداران دین، از کلینی تا خمینی

قسمت اول :

- نظری بہ مهمترین مدارک فقہ و حدیث این مکتب ،
۲۰۷ از قرن چہارم تا قرن چہار دہم
۲۱۴ اصول کافی و روضۃ من الکافی
جامع عباسی
۲۱۷ بحار الانوار و حلیۃ المتقین
۲۱۹ مفاتیح الجنان و باقیات صالحات
۲۲۴ توضیح المسائل و تحریر الوسیلہ
۲۲۵ سایر منابع (من لایحضرہ الفقیہ ، تہذیب الاحکام ،
استبصار ، ارشاد ، مالی ، تذکرۃ الفقہاء ،
النکت الاعتقادیہ ، وسائل الشیعہ ، کشف الغطاء ، وغیرہ
۲۲۶

قسمت دوم :

صفحه

۲۲۷

طبقه بندی احادیث و نمونه های آنها

قسمت سوم :

۳۲۸

فرهنگ آخوند، برمنای احادیث :

۳۳۰

خدا : هارون الرشید آسمان

۳۵۲

محمد و ائمه : حکام هارون الرشید

۳۶۰

نقلید و اجتهاد : مکتب دمام پروری

۳۶۴

تقیه : دروغ واجب

۳۷۲

شک : مشکل گشای شرع

۳۷۷

وجوه برّیه : سفید مُهر مفتخواری

۳۷۹

شیعه و سنی : " استعمار " بزرگ

۳۸۹

سادات : عزیزان بیجهت

۳۹۹

امامزاده : محصولی پربرکت

۴۰۱

گریه و عزا : فرهنگ بهشت زهرا

۴۰۸

دعا و نفرین : دوحلال مشکلات

۴۱۷

علم : کالای صادراتی قم

۴۲۱

هنر : کارگاه شیطان

۴۲۷

مقام والای زن !

۴۳۷

صیغه : فحشای اسلامی

۴۳۹

جماع : ستون مکتب دین

۴۴۲

مستضعف : ناقص العقل الهی

۴۴۳

شیکه و حشت

۴۵۵

درباره آخرالزمان

۴۶۰

احکام تغییرناپذیر الهی از دیدگاه دکانداران دین

۴۶۴

انسان فیضیه

۴۷۲

دکانداران دین و فرهنگ ایران

بخش سوم : گنجینه احادیث

نقل از معتبرترین کتابها و رسالات هزار و صد ساله

مکتب دکانداران دین : از "اصول کافی" تا "توضیح المسائل"

قسمت اول : مسائل فکری و فلسفی

صفحه

۴۸۷	احادیث مربوط به خداوند
۵۰۵	احادیث مربوط به پیغمبر
۵۳۴	احادیث مربوط به ائمه
۵۳۵	در تولد ائمه
۵۴۳	در معجزات ائمه
۵۴۸	در علم ائمه
۵۵۸	ناسخ و منسوخ
۵۶۱	در خواص نفرین
۵۶۳	در سهم امام
۵۷۱	ائمه واجبه
۵۷۷	ائمه و زنان
۵۸۶	ائمه و مستضعفین
۵۸۷	درباره عرب و عجم
۵۸۹	درباره مجوس
۵۹۱	احادیث مربوط به شیعیان
۵۹۶	در فضائل تقیه
۶۰۰	در فضائل شک
۶۰۳	در فضائل شیون
۶۰۷	در کرامات ادعیه
۶۲۶	فهرستی از ادعیه کبیره و صغیره
۶۲۸	در زیارات
۶۳۱	در احوال ملک الموت

۶۳۴	احادیث مربوط به آخرالزمان
۶۳۴	بأجوج وماجوج
۶۳۷	دجال بدسگال
۶۴۱	در مقدمات خروج
۶۴۴	در کیفیت ظهور خلاصه کائنات
۶۴۹	در وقایع بعد از ظهور

قسمت دوم : احکام و قوانین

۶۵۹	در گناهان کبیره
۶۶۰	در احکام جهاد
۶۶۴	در احکام قصاص و دیات
۶۸۰	در احکام نجاسات
۶۸۲	در احکام غسل
۶۸۵	در احکام نماز
۶۸۷	در نمازهای واجبه و مستحبه
۶۹۶	در احکام روزه
۶۹۹	در احکام حج
۷۰۱	در احکام خمس و زکوة
۷۰۴	در احکام معاملات
۷۰۷	در احکام نکاح
۷۱۸	در احکام دخول بر زن
۷۲۳	در سایر احکام جماع
۷۳۲	در احکام طفل
۷۳۴	در احکام دخول بر حیوانات
۷۳۵	در احکام شکار و ذبح
۷۴۰	در احکام خوردن و نوشیدن
۷۴۷	در احکام دارالخلاء

۷۵۴	در احکام خانه
۷۵۶	در احکام لباس پوشیدن
۷۵۹	در احکام کفش پوشیدن
۷۶۰	در احکام انگشتری
۷۶۱	در احکام ریش
۷۶۴	در آداب ناخن گرفتن
۷۶۵	در آداب واجبی کشیدن و حجامت کردن
۷۶۷	در احکام نشستن
۷۶۹	در احکام مفاحه
۷۶۹	در احکام عطسه کردن و آروق زدن
۷۷۲	درباره غنا و طنبور
۷۷۴	درباره صورتگری
۷۷۵	درباره نرد و شطرنج و گرو بندی
۷۷۷	درباره شعر
۷۷۹	در احکام سفر
۷۸۳	درباره حیوانات
۷۹۱	درباره اطعمه و اشربه
۷۹۸	در فضائل روزها و ماهها
۸۰۵	منتخباتی از " کیمیای سعادت "

بخش چهارم: ایـران امروز

عصر طلائی دکانداران دین

۸۲۷	در ادامه سنتی پایدار
۸۲۹	آنچه دیروز گفته شد ...
۸۳۵	... و آنچه امروز گفته میشود
۸۵۱	کلمات قصار فقیه والی
۸۵۵	... و کلمات قصار اتباع فقیه والی

صفحه

۸۵۸	در باره عدالت اسلامی
۸۶۳	درباره ملیت و زبان
۸۷۰	سخنان بزرگان
۸۸۶	ماجرای صاحب الزمان
۸۹۷	وصیتنامه‌های شهدا
۹۰۷	ادبیات اسلامی و انقلابی
۹۲۰	سخنی در پایان

www.KetabFarsi.com

مراجع و ماخذ

متون

قرآن کریم : با ترجمه نوبت اول از کشف الاسرار میبدی ،
از روی متن مصحح استاد علی اصفرحکمت ،
نشریه کتابفروشی ابن سینا ، تهران ، سال
۱۳۵۱ .

تفصیل آیات القرآن الحکیم : با ترجمه فارسی آیات
از حاج شیخ مهدی الهی قمشه‌ای استاد
دانشگاه تهران ، نشریه کتابفروشی
اسلامیه ، تهران ، ۱۳۴۴ .

قرآن مجید : بضمیمه کلمات ، ترجمه فارسی محمد کاظم
معزی ، بگوشش محمود رامیار ، نشریه
اتحادیه انجمنهای اسلامی دانشجویان
اروپا و انجمن اسلامی دانشجویان در آمریکا
و کانادا ، سال ۱۳۵۹ .

نهج البلاغه : مجموعه سخنان حضرت محمد ، گردآوری شده
از کتابهای : اصول اربعه ، صحاح سته ،
الجامع الصغیر ، اعیان التبیانه ، تیسیر
الوصول ، کنوز الحقایق ، کمال النصیحه ،
البیان والتبیین ، عقد الفرید ، ربیع
الابرار ، توسط ابوالقاسم یابنده ، تهران ،
۱۳۳۷ .

نهج البلاغه : خطبه‌ها و نامه‌ها و سخنان کوتاه امیرالمؤمنین
علیه السلام ، ترجمه و شرح توسط حاجی سید
علینقی فیض الاسلام ، نشریه مؤسسه آئین مهر ،
تهران ، ۱۳۷۱ هجری قمری .

سخنان هلی : از نهج البلاغه ، ترجمه جواد دفاصل ، نشریه
مؤسسه مطبوعاتی علمی ، چاپ دهم ، تهران ، ۱۳۴۵ .

اصول کافی : تأليف ثقة الاسلام ابي جعفر محمد بن يعقوب بن اسحاق الكليني الرازي . با ترجمه شرح توسط حاج سيد جواد مصطفوي . نشریه مرکز انتشارات علميه اسلاميه ، تهران ، ۱۳۴۹ .

الروضة من الكافي : تأليف ثقة الاسلام ابي جعفر محمد بن يعقوب بن اسحق الكليني الرازي ، با ترجمه شرح توسط حاج سيدهاشم رسولی محللاتي ، نشریه مرکز انتشارات علميه اسلاميه ، تهران ، ۱۳۵۰ .

من لا يحضره الفقيه : تأليف ابو جعفر محمد بن علي ابن بابويه القمي ، شيخ صدوق ، به تصحيح محمود بن جعفر موسوي زرندي ، تهران ، ۱۳۷۶ هجري قمری .

تهذيب الاحكام : تأليف ابو جعفر شيخ محمد بن الحسن الشيخ الطوسي ، درده جلد ، چاپ نجف ، سالهای ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۲ هجري قمری .

الاستبصار فيما اختلف من الاخبار : تأليف ابو جعفر شيخ محمد بن الحسن الشيخ الطوسي ، با حواشي سيد حسين موسوي خراساني . در سه جلد ، چاپ نجف ، سالهای ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶ هجري قمری .

النكت الاعتقاديّه : تأليف ابو عبد الله محمد بن محمد بن نعمان ، شيخ مفيد ، ترجمه محمدتقي دانش پزوه ، تهران ، ۱۳۲۵ .

الامسالكي : تأليف ابو جعفر شيخ محمد بن الحسن الشيخ طوسي . چاپ قم ، ۱۳۷۳ هجري قمری .

خصال : تأليف ابو جعفر محمد بن علي بن بابويه القمي ، شيخ صدوق ، ترجمه شيخ محمد باقر بن شيخ احمد كمره خميني ، تهران ، ۱۳۳۵ .

اعتقادات : تأليف شيخ صدوق ابو جعفر ابن بابويه القمي ،
ترجمه سيد محمد علي بن محمد حسني قلعه
كهنه اي ، چاپ سوم ، تهران ، ۱۳۳۲ .

ثواب الاعمال : تأليف ابو جعفر محمد بن علي ابن
بابويه ، چاپ تهران ، ۱۳۷۵ هجري قمری .

فضائل الشيعة : تأليف شيخ ابي جعفر محمد بن علي بن
الحسين بن موسى بن بابويه ، چاپ نجف ،
۱۳۷۵ هجري قمری .

صحیح البخاری : تأليف ابو عبدالله محمد بن ابي
الحسن اسمعيل البخاری الجعفي . چاپ
تهران ، ۱۳۷۰ هجري قمری .

الصحیح الترمذی (الجامع الصحیح) : تأليف ابو عيسى
الترمذی ، چاپ قاهره ، ۱۳۵۰ .

صحیح مسلم او جامع الصحیح : تأليف ابو الحسين مسلم بن
الحجاج القشيري النيشابوري الشافعي ، در
هشت جلد ، چاپ قاهره ، ۱۳۲۹ تا ۱۳۳۲ هجري
قمری .

تفسير جلالين : تأليف جلال الدين ابو عبدالله محمد بن
احمد المحلي الشافعي و جلال الدين ابو الفضل
عبدالرحمن بن ابي بكر السيوطي . چاپ
قاهره ، ۱۳۰۸ هجري قمری .

مقدمه ابن خلدون : تأليف عبدالرحمن بن خلدون ، ترجمه
محمد پروين گنابادي ، دردو جلد ، نشریه
بنگاه ترجمه و نشر کتاب ، تهران ، ۱۳۳۶ و
۱۳۳۷ .

فهرست ابن ندیم : تألیف محمد بن اسحق ابن الندیم ،
ترجمه م . رضا تجدد مازندرانی . نشریه
کتابفروشی ابن سینا ، ۱۳۴۴ .

طبقات الكبرى : تألیف ابو عبدالله محمد بن سعد
الواقدي ، ابن سعد ، در چهار جلد ، چاپ
قاهره ، ۱۳۵۸ هجری قمری .

کیمیای سعادت : تألیف حجه الاسلام ابو حامد محمد بن
محمد غزالی ، با مقدمه احمد آرام ، تهران ،
۱۳۳۳ .

وسائل الشیعه فی تحصیل احکام الشریعه : تألیف محمد بن
الحسن الشیخ حرالعالمی ، به تصحیح
عبدالرحیم ربانی ، در چهار جلد
نشریه مرکز نشر اسلامیه ، تهران ، ۱۳۷۷ تا
۱۳۸۰ هجری قمری .

جامع عباسی : تألیف شیخ بهاء الدین محمد بن حسین بن
عبدالصمد حارثی عاملی معروف به شیخ
بهائی ، با فصول تکمیلی از ناظم الدین
قرنی ساوخی ، تهران ، ۱۳۳۱ .

بحار الانوار فی اخبار الائمة الاطهار : تألیف عالم ربانی
مرحوم ملا محمد باقر مجلسی علیه الرحمته و
الرضوان ، در ۲۶ جلد و ۹۲۰۰ صفحه ، چاپ
تهران ، سالهای ۱۳۰۵ تا ۱۳۱۵ هجری قمری .

حلیة المتقین : در آداب و سنن اسلامی و اخلاق و دستورات
شرع مطهر نبوی (ص) ، از تألیفات عالم
ربانی مرحوم ملا محمد باقر مجلسی . نشریه
مرکز انتشارات امن و رشیدی ، چاپ تهران ،
(بی تاریخ) .

زاد المعاد : تأليف علامه محمديا قرمجلسي . نشریه
کتابفروشي اسلاميه ، تهران ، ۱۴۰۳ هجري
قمری .

عين الحياة : تأليف علامه ملا محمديا قرين محمد تقسي
مجلسي . نشریه کتابفروشي ابن سينسا ،
تهران ، ۱۳۳۱ .

مجمع المعارف ومغزن العوارف : تأليف عالم رباني
محمد شفيح بن محمد صالح قدس سرهما (ضميمه
کتاب حلية المتقين) ، نشریه مرکز انتشارات
امين ورشیدی . تهران (بي تاريخ)

کليات مفاتيح الجنان : تأليف حاج شيخ عباس قمي طاب
شراه ، ترجمه حاج شيخ مهدي قمه اي الهی
استاد دانشگاه ، نشریه کتابفروشي محمد
علي علمي ، تهران ، ۱۳۴۲ .

باقیات صالحات فی الادعية والصلوات المندوبات : تأليف
عباس بن محمد رضا القمي (ضميمه کتاب
مفاتيح الجنان) ، نشریه کتابفروشي
محمد علي علمي ، تهران ، ۱۳۴۲ .

امل الشيعه و اصولها : تأليف شيخ محمد حسين بن علي
آل كاشف الغطاء النجفي . چاپ نجف ،
۱۳۸۱ هجري قمری .

تعريف الشيعه : تأليف سيد عبدالرزاق بن محمد
الحسيني الموسوي البغدادي النجفي ،
چاپ صيدا ، ۱۳۵۲ هجري قمری .

كشف الاسرار : تأليف روح الله الموسوي الخميني
(بدون نام مؤسسه ناشر وتاريخ انتشار) .

توضیح المسائل : تألیف مرجع مجاهد، زعیم اکبر،
قائد اعظم، موسی زمان، درهم کوبنده
ستمگران، بت شکن عصر، منجی نسل، حضرت
آیة الله العظمی الامام روح الله موسوی
خمینی ارواحنا فداء، نشریه انتشارات
ندای اسلام، مشهد، ۱۳۵۷.

رساله نویین : تألیف امام خمینی، شامل مباحث: عبادت
و خودسازی، مسائل اقتصادی، مسائل
خانواده، مسائل سیاسی، ترجمه و توضیح
از عبدالکریم بی آزار شیرازی، تهران،
۱۳۵۹.

ندای حق : مجموعه ای از پیامها و مصاحبه ها و سخنرانیهای
امام خمینی از ۱۷ مهر ۱۳۵۷ تا ۳۰ آبان
۱۳۵۷ در پاریس، نشریه اتحادیه انجمنهای
اسلامی دانشجویان در اروپا و انجمن اسلامی
دانشجویان در آمریکا و کانادا، چاپ آخن
(آلمان) و اوهایو (امریکا)، ۱۳۵۷.

خط امام، کلام امام : برگزیده هائی از سخنان امام
خمینی رهبر کبیر انقلاب، نشریه سازمان
انتشارات نور، تهران، ۱۳۶۰.

پیام انقلاب : مجموعه پیامها و بیانات امام
خمینی رهبر انقلاب اسلامی و امید مستضعفان
جهان، جلد اول سالهای ۱۳۴۱ تا ۱۳۵۷،
جلد دوم از مهرماه ۱۳۵۷ تا پیروزی انقلاب
اسلامی، گردآورنده م. د. قاجار، نشریه
پیام آزادی، تهران، ۱۳۶۰.

ندای انقلاب اسلامی : مجموعه پیامها و بیانات امام
خمینی حفظ الله. نشریه کمیته فرهنگی دفتر
مرکزی جهاد سازندگی، تهران، ۱۳۵۹.